

DEBATT

Nils Funcke: Dags att vingklippa Granskningsnämnden

Publicerat kl 12.50

Nils Funcke. FOTO: Martin Camitz

Medierna och politiken står inför ett vägval. Ökad eller minskade statlig kontroll? Vidgad statlig tillsyn eller stärkt självprövning?

Nils Funcke kommenterar Granskningsnämndens val att granska tidningar som normalt inte faller in under deras område.

Såväl tryckta medier som etermedierna kan och ska kunna ställas till ansvar för yttranden de offentliggjort. Tryckfrihetsförordningen fredar tryckta medier från påverkan och styrning fram till publiceringen. Men när det gäller etermedierna har statsmakten vägrat att släppa kontrollen och styrningen. Det sker genom en mängd särskilda villkor i lag, sändningstillstånd och anslagsvillkor. För att etermedier som till exempel TV4 och Sveriges Radio ska följa statsmakternas intensioner och krav har den inrättat [Granskningsnämnden för radio och tv](#).

I den svenska tryckfrihets- och yttrandefrihetstraditionen är nämnden en främmande fågel. I lugna tider med nuvarande politiska majoriteter kan den ur ett djupare yttrandefrihetsmässigt perspektiv betraktas som harmlös även om den ibland blir till en irriterat surrande fluga.

Men historiskt har regeringar även med partier av ädlast tänkbara demokratiska märken inte dragit sig för att i statsnyttans namn använda alla tillgängliga lagliga medel för att styra medierapporteringen. Det är därför det nu i lugna tider finns all anledning att ta fram flugsmällan. Det är hög tid att utmana Granskningsnämnden.

Det skapade viss förvåning och bestörtning hos många att [Granskningsnämnden valde att aranska fyra medieföretag](#) och i några fall fälla sändningar för brott mot radio- och tv-lagen.

Normalt faller tidningar och deras publiceringar på nätet in under yttrandefrihetsgrundlagarna och är onåbara för den statliga tillsynsmyndigheten.

I och med att traditionella dagstidningar börjat sända tv har de överskridit mediegränserna och börjat bedriva det lagen definierar som beställ-tv. Åt andra hållet har etermedierna gått genom att publicera texter och stillbilder på sina webbplatser.

Tidningarnas sändningar av beställ-tv innebär att nämndens tillsyn i praktiken nu också omfattar publiceringar där tidigare Justitiekanslern (JK) haft exklusivitet att bedöma yttranden enligt bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagarna. Under samma regelverk faller etermediernas webbpublicering med undantag för deras play-tjänster som definieras som beställ-tv.

Visst ska myndigheten kritiseras för att den tagit initiativet till granskningen och vidgat sitt tillsynsområde genom att bland annat pröva sändningar på *Dagens Nyheter*, *Göteborgs-Posten*, Mittmedia och *Nynäshamnspostens* webbplatser.

Men kritiken slår till del tillbaka på företagen eftersom medieföretag blottat sig för Granskningsnämnden. Genom att registrera delar av webbpubliceringarna som beställ-tv har de accepterat att underkasta sig reglerna i radio- och tv-lagen. Det gäller till exempel kravet att verksamheten ska kännetecknas av det demokratiska statskicketets grundidéer. Att införa en motsvarande begränsning i tryckfrihetsförordningen vore, eller har i varje fall ansetts, otänkbart.

De 18 svenska dagstidningar och den tidskrift som anmält att de bedriver beställ-tv bör lämna in en formell begäran om avregistrering. Även etermedierna bör agera och se till att skydda sina nyhetssidor på webben från nämndens iver att vidga sin tillsyn.

Genom att ta bort "kataloger" eller "tablåer" över tv-inslagen från sina nyhetssidor på webben faller myndighetens möjlighet att utöva tillsyn över verksamheten. Om *Aftonbladet*, *Nerikes Allehanda*, *VLT* och de övriga 16 tidningarna därtill formellt avregistrerar sig blir diket till nämnden djupare.

Vad gäller nyhetssidorna på etermediernas webbplatser är de idag fredade från nämnden. Det bör de också förbli. TV4 och de tre public serviceföretagen bör i den mån de har kataloger för sina tv-sändningar på nyhetssidorna ta bort dem.

Mediernas svar på nämndens expansionslusta borde bli att de vidgar och stärker det självgranskande systemet. Ett första steg vore att TV4, SVT, SR och UR utöver att de förbundit sig att respektera de pressetiska reglerna i tillämpliga delar också låter PO/PON pröva de publiceringar där Granskningsnämnden ännu måste hålla tassarna borta från.

Ett ökat egenansvar och formaliserad självreglering skulle sända en tydlig signal till demokratiminister **Alice Bah Kuhnke** att det är dags att vingklippa Granskningsnämnden.

En klok regering begränsar sin egen och framtida regeringars möjlighet att med granskningsorgan, stöd kopplat till innehållet och andra administrativa åtgärder ingripa i den fria åsiktsbildningen.

Nils Funcke
frilansjournalist och fd sekreterare i Yttrandefrihetskommittén
twitter.com/nilsfuncke

Har du frågor eller förslag gällande våra webbtjänster?

Kontakta gärna Sveriges Radios supportforum där vi besvarar dina frågor vardagar kl. 9-17.

KONTAKTA WEBBSUPPORT

COPYRIGHT SVERIGES RADIO 2017

ANSVARIG UTGIVARE: CHRISTIAN GILLINGER

Besöksadress (sthlm) för Sveriges Radio AB - Oxenstiernsgatan 20 - 10510 Stockholm - växel: 08-784 50 00